

2019

Omleggen en dempen van watergangen in en om het Wijffelterbroek Altweerderheide

AANVULLEND ECOLOGISCH ONDERZOEK

Colofon

Tekst	OmniVerde BV, Pieter Puts & Sietze van der Linden
Foto's	OmniVerde BV
In opdracht van	Stichting ARK Natuurontwikkeling
Contactpersoon	Nico de Koning
Datum oplevering rapport	11 oktober 2019
Wijze van citeren:	Puts, P. & S. van der Linden, 2019. Aanvullend ecologisch onderzoek met betrekking tot het omleggen en dempen van watergangen in en om het Wijffelterbroek Altweerderheide. OmniVerde BV, Echt.

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	5
2.	DOEL- VRAAGSTELLING	6
3.	METHODE	7
3.1	Bepalen of in de te kappen bosstrook vaste verblijfplaatsen zijn voor vleermuizen	7
3.2	Bepalen of in de te kappen bosstrook (jaarrond) beschermde nesten van vogels en eekhoorn zijn	7
3.3	Nagaan of de te dempen watergangen fungeren als jachtgebied/ vliegroute voor vleermuizen, met name watervleermuis	8
3.4	Bepalen verspreiding van bever en de actuele situatie met betrekking tot oeverholen/burchten	9
3.5	Bepalen actuele verspreiding van bosbeekjuffer en gevlekte glanslibel	9
3.6	Inventariseren poel op aanwezigheid libellen en amfibieën	
4.	RESULTATEN	10
4.1	Vaste verblijfplaatsen van vleermuizen	10
4.2	(Jaarrond) beschermde nesten van vogels en eekhoorn	10
4.3	Foerageergebied/vliegroute van vleermuizen	10
4.4	Verspreiding van bever	10
4.5	Verspreiding van bosbeekjuffer en gevlekte glanslibel	12
4.6	Inventarisatie poel	12

5.	OVERTREDING VERBODSBEPALINGEN WET NATUURBESCHERMING	13
5.1	Eekhoorn	13
5.2	Vleermuizen	13
5.3	Bever	13
5.4	Vogels	13
5.5	Bosbeekjuffer en gevlekte glanslibel	14
5.6	Poel	14
6.	CONCLUSIES	15
	GEBRUIKTE GEGEVENSBRONNEN	16

1. INLEIDING

In het kader van Platteland in Ontwikkeling (PIO) Weerterland wordt getracht om natuurgebied het Wijffelterbroek in oude glorie te herstellen. Het Wijffelterbroek is een van oorsprong nat broekbos. Het gebied is verdroogd door de aanleg van diepe ontwateringsgreppels als de Raam en de Vetpeel. Door een deel van deze watergangen te dempen en ten behoeve van de landbouw nieuwe watergangen elders aan te leggen wordt getracht om zowel de natuur als de landbouw te stimuleren. Om te bepalen of de voorgenomen maatregelen nadelige effecten hebben op de actuele en potentiële natuurwaarden is een ecologische quickscan uitgevoerd (VAN DER LINDEN & PUTS, 2019). Uit de quickscan blijkt dat met betrekking tot een aantal soorten/-groepen onvoldoende info beschikbaar is om een gefundeerde uitspraak te doen. Er wordt door VAN DER LINDEN & PUTS (2019) een aanvullend onderzoek voorgesteld. Deze rapportage beschrijft de resultaten en conclusies van het uitgevoerde aanvullende onderzoek.

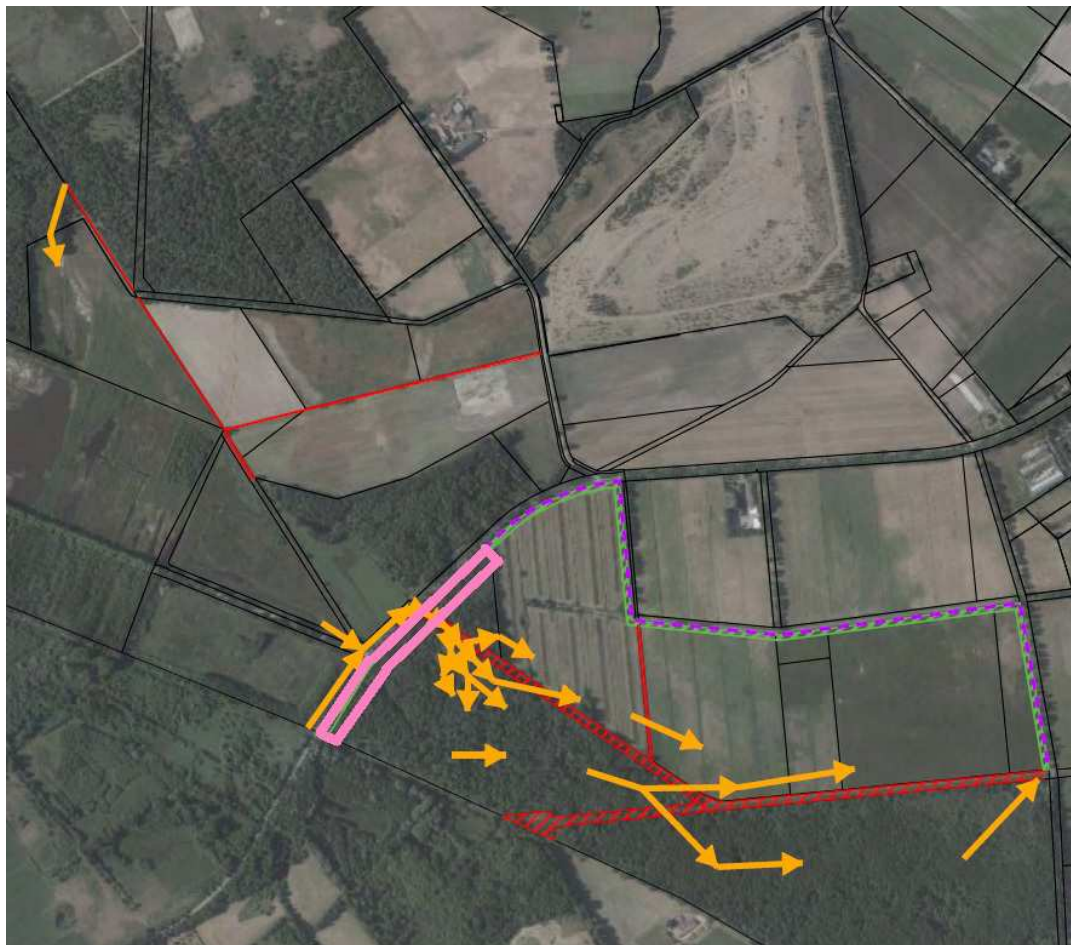
2. DOEL-/VRAAGSTELLING

- Nagaan of in de te kappen bosstrook langs de Bocholterweg bomen aanwezig zijn die zouden kunnen fungeren als *vaste verblijfplaats* voor vleermuizen. De bosstrook ook volledig inspecteren op aanwezigheid van (*jaarrond*) *beschermde nesten* van vogels en eekhoorn.
- Nagaan of de te dempen watergangen en de begeleidende bosranden fungeren als *foerageergebied/vliegroute* voor vleermuizen.
- Binnen het plangebied de exacte *verspreiding* bepalen van bever. Aangeven of *holen/burchten* al dan niet belopen zijn.
- Binnen het plangebied de exacte *verspreiding* (inclusief aantallen en geslacht) bepalen van bosbeekjuffer en gevlekte glanslibel.
- Een in het plangebied gelegen *poel* inventariseren op aanwezigheid van amfbieën en libellen.

3. METHODE

3.1 Bepalen of in de te kappen bosstrook vaste verblijfplaatsen zijn voor vleermuizen

Visuele (met behulp van verrekijker) inspectie van alle te kappen bomen op aanwezigheid van gaten, spleten en loshangende boomschors (figuur 1). De inspectie is verricht op 5 juli 2019 en uitgevoerd door twee personen. De weersomstandigheden ten tijden van het onderzoek waren als volgt: 24 ° C, droog en bewolkt.

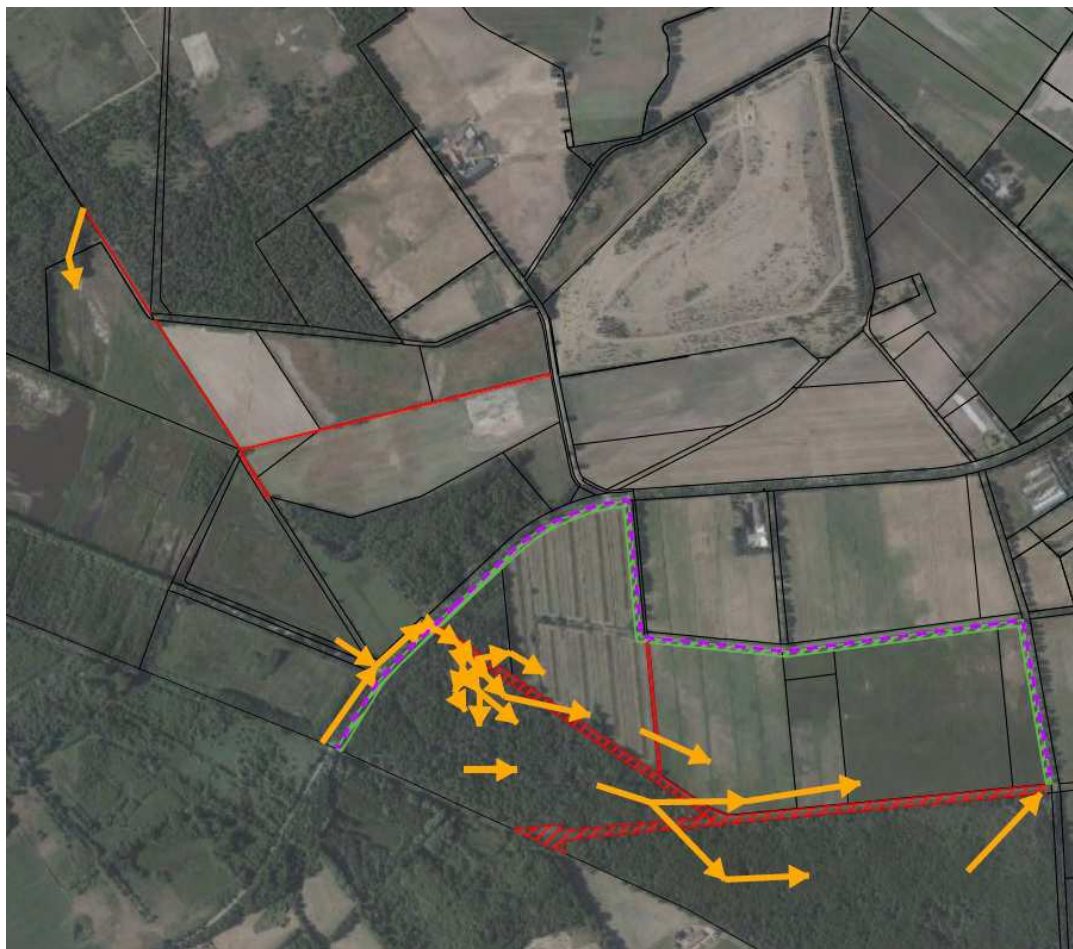
Figuur 1. Te kappen bosstrook (binnen roze lijn). Alle te kappen bomen zijn geïnspecteerd op aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen voor vleermuizen.

3.2 Bepalen of in de te kappen bosstrook (jaarrond) beschermde nesten van vogels en eekhoorn zijn

Visuele (met behulp van verrekijker) inspectie van alle te kappen bomen op aanwezigheid van nesten (figuur 1). De inspectie is verricht op 5 juli 2019 en uitgevoerd door twee personen. De weersomstandigheden ten tijden van het onderzoek waren als volgt: 24 ° C, droog en bewolkt.

3.3 Nagaan of de te dempen watergangen fungeren als foerageergebied/vliegroute voor vleermuizen

Op 22 juli en 22 augustus 2019 zijn alle te dempen watergangen onderzocht op het voorkomen van vleermuizen. Het eerste onderzoek vond plaats tussen 21.30 (zonsondergang 21.38) en 00.30 u. De weersomstandigheden waren als volgt: 22 ° C, droog, half bewolkt, windstil. Het tweede onderzoek is uitgevoerd tussen 20.30 (zonsondergang 20.43) en 23.00 u. De weersomstandigheden waren als volgt: 20 ° C, droog, licht bewolkt, windstil. Het onderzoek is op beide avonden uitgevoerd door drie personen en betrof een visuele inspectie (met behulp van zaklampen) van het wateroppervlak van de te dempen watergangen én (wat betreft de watergangen ten zuiden van de Bocholterweg) een inspectie van de open ruimte aan weerszijden van de watergang, begrensd door de linker en rechterbosrand. Het beektraject tussen de stuw en de Pruiskesweg heeft een eenzijdige bosrand. Tevens is een heterodyne batdetector (Petterson D 100) ingezet. Het onderzoek is uitgevoerd conform het vleermuisprotocol 2017.

Figuur 2. Te dempen watergangen (rode lijnen). Al deze watergangen, inclusief de open ruimten tussen de bosranden, zijn onderzocht op het voorkomen van vleermuizen.

3.4 Bepalen verspreiding van bever en de actuele situatie met betrekking tot oeverholen/burchten

Op 4 juli 2019 zijn alle te dempen watergangen (figuur 2) geïnventariseerd op het voorkomen van beversporen (aan-/omgeknaagde bomen, wissels, oeverholen, burchten). De inventarisatie is uitgevoerd door twee personen. Tijdens de inventarisatie naar het voorkomen van vleermuizen op 22 juli en 22 augustus 2019 is tevens gelet op aanwezigheid van bever.

3.5 Bepalen actuele verspreiding van bosbeekjuffer en gevlekte glanslibel

Op 4 juli 2019 zijn alle te dempen watergangen (figuur 2) visueel geïnventariseerd op het voorkomen van bosbeekjuffer en gevlekte glanslibel. De weersomstandigheden waren als volgt: 24 ° C, onbewolkt en windstil. De inventarisatie is uitgevoerd door twee personen.

3.6 Inventariseren poel op aanwezigheid libellen en amfibieën

Met behulp van een steeknet is op 5 juli 2019 de poel (figuur 3) onderzocht op het voorkomen van amfibieën. Door middel van een visuele inspectie is een beeld verkregen van de aanwezige libellen.

Figuur 3. Locatie van de geïnventariseerde poel.

4. RESULTATEN

4.1 Vaste verblijfplaatsen van vleermuizen

Er zijn in de te kappen bomen geen gaten, spleten en loshangende schors aangetroffen die zouden kunnen dienen als vaste verblijfplaats voor vleermuizen.

4.2 (Jaarrond) beschermde nesten van vogels en eekhoorn

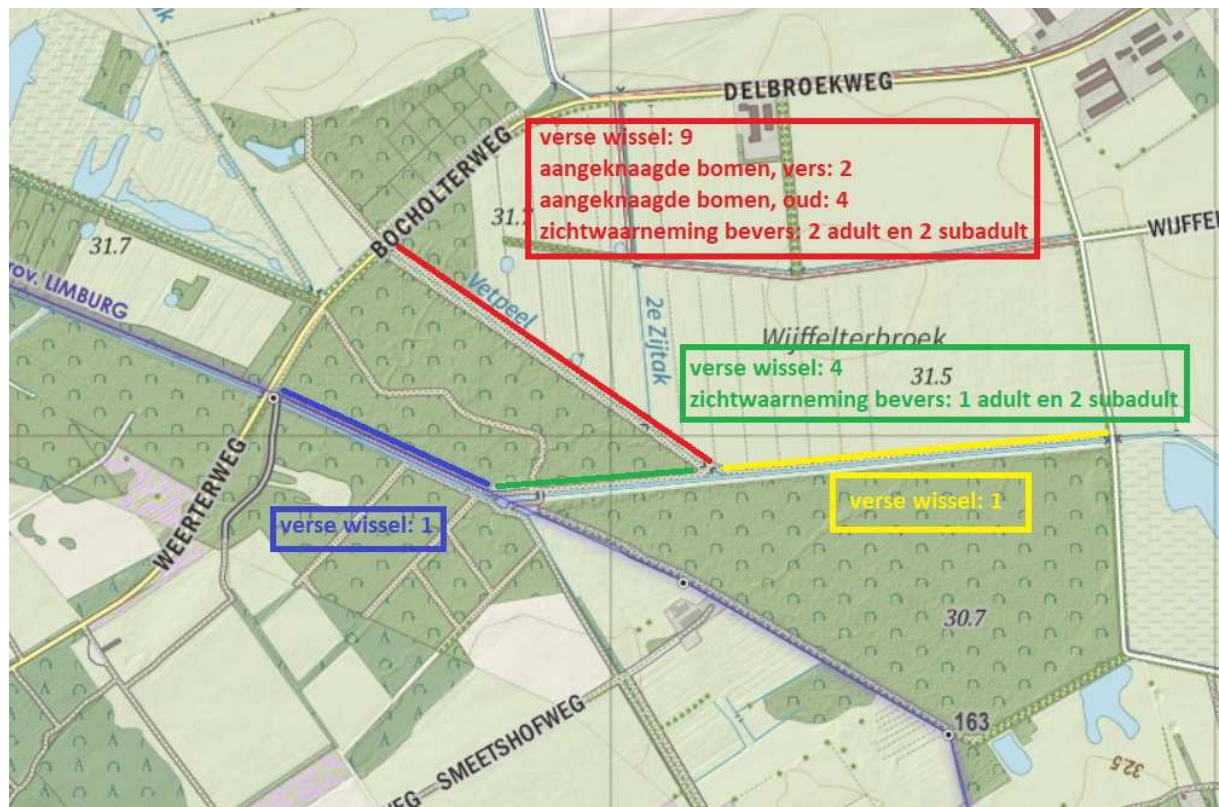
Er zijn in de te kappen bomen geen (jaarrond) beschermde nesten gevonden van vogels of eekhoorn.

4.3 Foerageergebied/vliegroute van vleermuizen

Er zijn geen watervleermuizen boven de te dempen watergangen waargenomen. Wel zijn langs de bosrand(en), die de te dempen watergangen ten zuiden van de Bocholterweg begeleiden, diverse soorten foeragerende vleermuizen aangetroffen. Het betrof met zekerheid gewone dwergvleermuis (circa 10 exemplaren), laatvlieger (4 exemplaren) en rosse vleermuis (3 exemplaren). Verder is een met de gebruikte batdetector niet te determineren soort uit de myotis-groep waargenomen, mogelijk de in de omgeving van het plangebied voorkomende Brandt's/baardvleermuis.

4.4 Verspreiding van bever

Ten noorden van de Bocholterweg zijn geen (sporen van) bevers waargenomen. Ten zuiden van de Bocholterweg zijn verse wissels en vers (en oude) aangeknaagde bomen gevonden. Bovendien zijn 's nachts diverse zichtwaarnemingen van adulte en subadulte dieren verricht (figuren 4 en 5). De bevers lijken langs vooral het rode en in iets mindere mate het groene traject (zie figuur 4) een geconcentreerd voorkomen te hebben.

Figuur 4. Aangetroffen wissels, aangeknaagde bomen en zichtwaarnemingen van bevers langs de watergangen ten zuiden van de Bocholterweg.

Figuur 5. Subadulte bever in de Vetpeel (rode traject in figuur 4).

4.5 Verspreiding van bosbeekjuffer en gevlekte glanslibel

Bosbeekjuffer en gevlekte glanslibel zijn niet waargenomen.

4.6 Inventarisatie poel

In de poel zijn 15 Amerikaanse hondsvissen en 5 bastaardkikkers waargenomen. Boven de poel vlogen 1 man en 1 vrouw keizerlibel, circa 10 exemplaren lantaarntje, circa 5 exemplaren azuurwaterjuffer.

5. OVERTREDING VERBODSBEPALINGEN WET NATUURBESCHERMING

5.1 Eekhoorn

Er zijn geen nesten van eekhoorn in de te kappen bomen aangetroffen. **Met de kapwerkzaamheden worden geen verbodsbepalingen van de Wet Natuurbescherming overtreden.**

5.2 Vleermuizen

Er zijn in de te kappen bomen geen gaten, spleten en loshangende schors aangetroffen die zouden kunnen dienen als vaste verblijfplaats voor vleermuizen. **Met de kapwerkzaamheden worden geen verbodsbepalingen van de Wet Natuurbescherming overtreden.**

Er zijn tijdens twee veldbezoeken boven of in de nabijheid van de te dempen watergangen geen (foeragerende) watervleermuizen waargenomen. Met het dempen van de watergangen gaat met betrekking tot watervleermuis geen foerageergebied of vliegroute verloren. Wanneer na demping van de watergangen ten zuiden van de Bocholterweg de bosranden intact/aanwezig blijven, zal het jachtgebied en vliegroute van de waargenomen overige vleermuissoorten niet verloren gaan. **Met het dempen van de watergangen worden geen verbodsbepalingen van de Wet Natuurbescherming overtreden.**

Wanneer na demping de open ruimte tussen de bosranden vol geplant wordt waardoor de open corridor tussen de bosranden volledig verdwijnt, gaan wel jachtgebied en vliegroutes verloren en wordt de Wet Natuurbescherming overtreden. In dat geval zal een ontheffing moeten worden aangevraagd bij de Provincie Limburg.

5.3 Bever

In de te dempen watergangen ten zuiden van de Bocholterweg zijn overal (recente sporen van) bevers waargenomen. Met name in het rode en in iets mindere mate in het groene traject (zie figuur 4). Er zijn meerdere families aanwezig. Voortplanting heeft in de afgelopen jaren met zekerheid plaatsgevonden. Met het dempen van de watergangen ten zuiden van de Bocholterweg gaat leefgebied van de bever verloren. **Verbodsbepalingen van de Wet Natuurbescherming worden overtreden. Om de werkzaamheden te kunnen uitvoeren dient bij de Provincie Limburg een ontheffing te worden aangevraagd.**

5.4 Vogels

Er zijn in de te kappen bomen geen (jaarrond) beschermde nesten van vogels gevonden. Wanneer de (kap)werkzaamheden buiten het broedseizoen worden uitgevoerd, wordt de Wet Natuurbescherming niet overtreden. Als broedseizoen wordt doorgaans de periode half

maart - half juli aangehouden. Afhankelijk van de weersomstandigheden kan deze periode korter of langer duren. Dienen de (kap)werkzaamheden toch in het broedseizoen plaats te vinden, dan dienen de te kappen bomen/struweel geïnspecteerd te worden door een ter zake kundig ecooloog op aanwezigheid van nesten. Bomen/struweel met nesten dienen gespaard te worden tot na het broedseizoen. **Er worden geen verbodsbepalingen van de Wet Natuurbescherming overtreden.**

5.5 Bosbeekjuffer en gevlekte glanslibel

Beide soorten zijn tijdens het terreinbezoek niet aangetroffen. Ook in de databanken (Nationale Databank Flora en Fauna en waarneming.nl) staan voor 2019 geen waarnemingen vermeld voor de gevlekte glanslibel. Van de bosbeekjuffer worden twee exemplaren vermeld langs een te dempen watergang ten zuiden van de Bocholterweg.

In 2017 en 2018 zijn van de gevlekte glanslibel enkele exemplaren waargenomen ten noorden van de Bocholterweg, met name langs en nabij de Kettingdijk. De bosbeekjuffer is in 2017 niet en in 2018 één maal waargenomen langs een te dempen watergang ten zuiden van de Bocholterweg.

Geconcludeerd kan worden dat de concentratie van waarnemingen van de gevlekte glanslibel zich bevindt in de natte terreindelen langs en nabij de Kettingdijk. De aantallen zijn gering. De te dempen watergang ten noorden van de Bocholterweg betekent geen aantasting van leefgebied. De kans dat een exemplaar van de gevlekte glanslibel wordt gedood is vrijwel nihil.

De bosbeekjuffer is de afgelopen drie jaar slechts sporadisch waargenomen langs de te dempen watergangen ten zuiden van de Bocholterweg. Er is geen sprake van een populatie. De waarnemingen betreffen naar alle waarschijnlijkheid ook zwervende exemplaren. Functioneel leefgebied wordt met het dempen van de watergangen niet aangetast. De kans dat een exemplaar van de bosbeekjuffer wordt gedood is vrijwel nihil. **Er worden geen verbodsbepalingen van de Wet Natuurbescherming overtreden.**

5.6 Poel

In de poel is één beschermde soort aangetroffen, namelijk de bastaardkikker. Deze soort is vrijgesteld voor de Wet Natuurbescherming. Leefgebied en exemplaren van de soort mogen door inrichtingswerkzaamheden respectievelijk vernietigd dan wel gedood worden. **Er worden geen verbodsbepalingen van de Wet Natuurbescherming overtreden.**

Wel dient de initiatiefnemer in het kader van de Zorgplicht ervoor te zorgen dat de schade zo beperkt mogelijk blijft.

CONCLUSIES

- De Wet Natuurbescherming wordt als gevolg van de geplande ingrepen niet overtreden met betrekking tot de eekhoorn, vogels, gevlekte glanslibel en bosbeekjuffer.
- De Wet Natuurbescherming wordt als gevolg van de geplande ingrepen niet overtreden met betrekking tot vleermuizen wanneer na demping van de watergangen ten zuiden van de Bocholterweg de bosranden intact blijven.
- De Wet Natuurbescherming wordt als gevolg van de geplande ingrepen overtreden met betrekking tot de bever. Bij de Provincie Limburg dient een ontheffing te worden aangevraagd.
- De initiatiefnemer dient zich te houden aan de zorgplicht¹.

¹ De Wet Natuurbescherming kent voor alle in Nederland voorkomende soorten een zorgplicht (artikel 1.11). Dat wil zeggen dat er voldoende zorg in acht moet worden genomen voor in het wild levende planten en dieren. Men dient te handelen zoals “algemeen beschaafd en fatsoenlijk” wordt geacht. De zorgplicht geldt voor alle soorten, ongeacht vrijstelling, gedragscode of ontheffing.

GEBRUIKTE GEGEVENSBRONNEN

- Vleermuisprotocol 2017
- Ecologische quickscan Wijffelterbroek, 2019